

STUDIEPROGRAMMA “Praktische/toegepaste Psychologie”:

MODULE 1 (124 sbu)

Handboek “Psychologie”, Marc Brysbaert
Academia Press, ISBN 109038209037 – editie 2006

Oefenboek “Psychologie – vragen”, François Dumoulin/Marc Brysbaert
Academia Press, ISBN 109038209282 – editie 2006

Oefenboek “Psychologie – oplossingen”, François Dumoulin/Marc Brysbaert
Academia Press, ISBN 109038209282 – editie 2006

Leerdoelen

1. het verwerven van kennis, op basis van klassieke theorieën en onderzoek, aangaande de psychologie als wetenschap;
2. zicht krijgen op de meest recente ontwikkelingen, zoals cognitieve neurowetenschap, het (her)ontdekken van onbewuste verwerkingsprocessen, het toenemende belang van gezondheidspsychologie, de nieuwste inzichten in de functieleer, de doeltreffendheid van therapieën bij psychische stoornissen;
3. de praktijk van het psychologisch onderzoek verbinden met de eigen beroepservaring en van daaruit de eigen attitude veranderen/verbeteren.

Na bestudering van Module 1 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic. Maak hierbij een korte film of interview waarin één of meer elementen van de bestudeerde stof tot uiting komen.

Leereenheid 1

Handboek: ‘Wat is psychologie?’ pag. 1- 45
.ontwikkelingen die de psychologie mogelijk gemaakt hebben.de beginjaren van de psychologie.de hedendaagse psychologie.onderzoeksmethoden in de psychologie.de verscheidenheid aan psychologen.

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 2

Handboek: ‘De biologie van het gedrag’ pag. 47 – 90
.de bouwstenen van het zenuwstelsel.overzicht van het zenuwstelsel. de hersenen.het endocriene systeem.evolutie, erfelijkheid en gedrag.

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 3

Handboek: ‘Aandacht en bewustzijn’ pag. 175 – 217
.selectieve aandacht.verdeelde aandacht.aandachtsstoornissen.bewuste en onbewuste processen.slapen en dromen.hypnose.psychoactieve middelen.

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 4

Handboek: ‘Onthouden en vergeten’ pag. 257 – 307
.achtergrond.het geheugenmodel van Atkinson en Shiffrin.verdere ontwikkelingen in de geheugentheorieën.informatie verwerven.informatie opslaan en bewaren.informatie oproepen.herinnering is reconstructie.amnesie en het impliciete geheugen.

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 5

Handboek: 'Motivatie en emotie' pag. 395 – 437

*.soorten motivatie.honger.seks.prestatiemotivatie.wat is emotie?
de lichamelijke component van emotie.staan emoties onder cognitieve
controle.de neurowetenschap van emoties.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 6

Handboek: 'Intelligentie' pag. 481 – 532

*.analytische intelligentie.praktische intelligentie.sociale en emotionele
intelligentie.abnormale intelligentie.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 7

Handboek: 'De persoonlijkheid' pag. 535 – 581

*.drie klassieke visies op de persoonlijkheid.het meten van
persoonlijkheidsverschillen en de trekbenadering.huidig onderzoek naar
persoonlijkheidsverschillen.persoonlijkheidsstoornissen.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 8

Handboek: 'Psychopathologie' pag. 583 – 631

*.wat zijn mentale stoornissen.stoornissen in de kinderleeftijd.aan een middel
gebonden stoornissen.psychotische stoornissen.stemmingsstoornissen.
angststoornissen.somatoforme stoornissen.dissociatieve stoornissen.
de prevalentie van mentale stoornissen.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 9

Handboek: 'Therapieën' pag. 633 – 679

*.de behandeling van mentale stoornissen.biologische therapiebenaderingen.
psychologische therapiebenaderingen.pschoanalytische
therapieën.humanistische therapieën.gedragstherapieën.cognitieve
therapieën.huwelijks- en gezinstherapie,groepstherapie en
gemeenschapsvoorzieningen.de doeltreffendheid van psychotherapieën.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 10

Handboek: 'Gedrag en gezondheid' pag. 681 – 719

*.stress en gezondheid.veel voorkomende
gezondheidsproblemen.gezondheidsspsychologie.positieve psychologie.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

Leereenheid 11

Handboek: 'Toegepaste psychologie' pag. 775 – 817

*.omgevingspsychologie.rechtspsychologie.schoolpsychologie.
onderwijspsychologie.arbeids- en organisatiepsychologie.ergonomie.*

Oefenboek: vragen/oplossingen: zelfstudie-ondersteuning

MODULE 2 (78 sbu)

Handboek "Sociale Psychologie", Sharon S. Brehm, Saul M. Kassin, Steven Fein, Ivan Mervielde, Alain van Hiel
Academia Press, ISBN 109038209274 – 2° editie 2006

Leerdoelen

1. inzicht verkrijgen in de verbanden met actuele maatschappelijke en culturele gebeurtenissen op basis van sociaal-psychologische theorievorming en onderzoek;
2. inzicht verwerven in de principes van de evolutionaire psychologie als verklaringen voor een brede waaier van sociaal-psychologische fenomenen, in het bijzonder met betrekking tot sociale relaties;
3. bestudering van de menselijke diversiteit: culturele verschillen inzake interpersoonlijk gedrag, ethische principes en waarden;
4. zicht krijgen op de discrepanties tussen de eigen intuïtieve opvattingen en de sociaal-psychologische bevindingen;
5. De praktijk van het sociaal-psychologisch onderzoek verbinden met de eigen beroepservaring en van daaruit de eigen attitude veranderen/verbeteren.

Na bestudering van Module 2 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic. Neem daarbij vooral leerdoel 1 als uitgangspunt.

Leereenheid 1

Handboek: 'Introductie Sociale Psychologie' pag. 2 – 23
.wat is sociale psychologie?.een korte historie van de sociale psychologie.sociale psychologie in de nieuwe eeuw.

Leereenheid 2

Handboek: 'Het sociale zelf' pag. 56 – 95
.het zelfconcept.zelfwaardering.zelfpresentatie.

Leereenheid 3

Handboek: 'Persoonsperceptie' pag. 96 – 133
.observatie:de elementen van sociale perceptie.attributie:van elementen tot disposities.integratie:van disposities tot impressies.confirmatievertekeningen:van impressies naar de realiteit. sociale perceptie:conclusie.

Leereenheid 4

Handboek: 'Attitudes' pag. 190 – 223
.het onderzoek van attitudes.overreding door communicatie.overtuigen door het eigen gedrag.

Leereenheid 5

Handboek: 'Aantrekking en hechte relaties' pag. 312 – 355
.het gezelschap van anderen:een fundamenteel menselijk motief.de eerste aantrekking.hechte relaties.

Leereenheid 6

Handboek: 'Anderen helpen' pag. 356 – 399
.motivationale factoren.situationele factoren.persoonsgebonden factoren.interpersoonlijke factoren.reacties op hulpverlening.de rol van verbondenheid.

Leereenheid 7

Handboek: 'Gezondheid' pag. 518 – 557
.wat veroorzaakt stress?.hoe beïnvloedt stress het lichaam?.beoordelingsprocessen.omgaan met stress. behandeling en preventie.op zoek naar het geluk.

MODULE 3 (119 sbu)

Handboek: "Begrijp jezelf, begrijp de ander – een psychologische benadering", Harry van Veen Uitgeverij Nelissen Soest, ISBN 9789024417957, 2007

Leerdoelen

1. Inzicht verwerven in theorieën en modellen vanuit verschillende psychologische disciplines en stromingen: ontwikkelingspsychologie, persoonlijkheidspsychologie, neuropsychologie, humanistische psychologie, cognitieve psychologie, analytische psychologie, sociale psychologie, culturele psychologie, organisatiepsychologie, esoterische psychologie;
2. Op basis van het verworven inzicht uit de genoemde stromingen en invalshoeken, verbanden en overeenkomsten ontdekken en de modellen toepassen binnen de context van de beroepsuitoefening.

Na bestudering van Module 3 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic. Maak hierbij een korte film of interview waarin één of meer elementen van de bestudeerde stof tot uiting komen.

Leereenheid 1

Handboek: 'Wie ben ik?', pag. 9 – 116

.ingesloten dvd-patonen.vorming.rolpersoonlijkheden.enneagram. kern gestuurd.hersenspecialisaties. Myers en Briggs dimensies. emotionele stabiliteit. big five.intelligenties.rollen.wie ben ik: de stempel

Leereenheid 2

Handboek: 'Wat neem ik waar?', pag. 117 – 225

.signaalverwerkingsfabriek.waarnemen en sekse.gevoel, emotie en stemming. jezelf en de ander. herkomst van spanning.gevoel, geheugen en gedrag.stress.langdurige stress.beoordelingsfouten.geluk

Leereenheid 3

Handboek: 'Wat drijft mij?', pag. 229 – 338

.motivatie.taakvolwassenheid.leiden.macht en politiek.groepskrachten

Leereenheid 4

Handboek: 'Wat maakt dat ik contact maak?', pag. 339 – 464

.contact.de boodschap.aansluiten of mismatchen.relationele grondhoudingen.resultaatgerichte houdingen.gedragsgerichte houdingen. de rol van de taal.luisteren, samenvatten en doorvragen. slechtnieuwsgesprek.rollen.levensfasen.een groter geheel

Leereenheid 5

Handboek: 'Hoe ben ik te bespelen?', pag. 465 – 564

.manipuleerbasis.sequentiële tactieken.onderdrukkende communicatie. onderhandelen: een spel.weerstand.presenteren

Leereenheid 6

Handboek: 'Hoe ontwikkel ik mij?' pag. 565 – 599

.leerstijlen.zelfreflectie.onthechten.optimaliseren.zeven gewoonten.zes fasen. 'single' of 'double loop'.gradaties van veranderen.leren en pijn lijden

MODULE 4 (66 sbu)

Studieboek "Inleiding tot de psychologische antropologie", Philippe Verbeeck
Acco Leuven/Voorburg, ISBN 9033460254, 2e herziene uitgave 2005

Leerdoelen

1. Inzicht verwerven in de belangrijke bijdragen van enerzijds de biologische en culturele antropologie en anderzijds de psychologie;
2. Aan de hand van de gegevens uit de psychologie en de aanverwante antropologische deelgebieden, nagaan welke de heersende *mensbeelden* zijn waarmee onze individuele gedragingen en ervaringen op een wetenschappelijke verantwoorde wijze verklaard of geïnterpreteerd kunnen worden;
3. Kennisnemen van een vijftal stromingen: behaviorisme, (freudiaanse) psychodynamische antropologie, holistische, humanistische en existentiële antropologie.

Na bestudering van Module 4 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic, waarin een probleem benaderd wordt vanuit ieder van de vijf stromingen.

Leereenheid 1

Studieboek: 'De biologische antropologie' pag. 13 – 35
.anatomie.medische antropologie.ethologie

Leereenheid 2

Studieboek: 'Het Behaviorisme' pag. 85 – 114
.de twee leermethodes van het behaviorisme.het radicaal behaviorisme van John Broadus Watson.het radicaal behaviorisme van Burrhus Frederic Skinner.de gedragstherapie.het neo-behaviorisme van Albert Bandura

Leereenheid 3

Studieboek: 'De holistische antropologie' pag. 120 – 136
.de gestaltpsychologie.het individu als psycho-somatische eenheid.het individu als geïntegreerd deel binnen een socio-cultureel geheel

Leereenheid 4

Studieboek: 'De psychodynamische antropologie' pag. 145 – 219
.de psychoanalyse van Sigmund Freud.de individualpsychologie van Alfred Adler.de complexe antropologie van Carl Gustav Jung.de ego-psychologie van Erik Erikson.de dynamische-culturele antropologie van Karen Horney

Leereenheid 5

Studieboek: 'De humanistische antropologie' pag. 243 – 258
.de humanistische antropologie van Carl Rogers.de humanistische antropologie van Abraham Maslow

Leereenheid 6

Studieboek: 'De existentiële antropologie' pag. 263 – 272
.de existentiële antropologie van Victor Frankl

MODULE 5 (75 sbu)

Handboek "Psychologische gespreksvoering" – een basis voor hulpverlening, Prof. Dr. G. Lang en Prof. Dr. H.T. van der Molen Nelissen Soest, ISBN 9024409616, 12e druk 2004

Leerdoelen

1. Inzicht verwerven in de processen die een rol spelen bij het voeren van hulpverleningsgesprekken;
2. Leren zien wat voor invloed het eigen gedrag van de hulpverlener heeft op degene die hij wil helpen;
3. Kennisnemen van de concrete professionele vaardigheden die men nodig heeft om iemand met een persoonlijk probleem te helpen.

Na bestudering van Module 5 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een korte film ingeleverd, waarin een gesprek wordt opgenomen dat alle aspecten van een psychologisch gesprek omvat. De student voegt in één of twee A4-tjes een korte beschrijving toe van het gesprek a.d.h.v. inleiding, probleemstelling, rolkeuze, theoretische achtergrond en strategie bepaling, i.c. de psychologische stroming die ten grondslag ligt aan de keuze van de gespreksaanpak..

Leereenheid 1

Handboek: 'Inleiding in de hulpverleningsgesprekken' pag. 11 – 16
.doel.opbouw.terreinafbakening

Leereenheid 2

Handboek: 'De gezindheid van de hulpverlener' pag. 17 – 32
.de gezindheid van de naaste.de gezindheid van de hulpverlener. de geraffineerde hulpverlener

Leereenheid 3

Handboek: 'De cliëntgerichte benadering' pag. 33 – 52
.de theorie van Rogers.de methode van Rogers.kritiek op Rogers. een cognitieve theorie over het beleven

Leereenheid 4

Handboek: 'De sociaal-leertheoretische benadering' pag. 53 – 79
.kijk op de persoon.het leren van gedrag.regulerende invloeden op het gedrag.zelfregulering.de tirannie van het ideaalbeeld

Leereenheid 5

Handboek: 'De hulpverlener aan het werk' pag. 81 – 116
.duidelijkheid in doelen.de rollen van de hulpverlener.een gespreksmodel.het model in de praktijk.de hulpverlener als persoon

Leereenheid 6

Handboek: 'Basisvaardigheden' pag. 117 – 167
.opening van het gesprek en begincontract.niet-selectieve luistervaardigheden, aandachtgevend gedrag.selectieve luistervaardigheden.regulerende vaardigheden

Leereenheid 7

Handboek: 'Nuancerende vaardigheden' pag. 169 – 194
.verbanden leggen.nuancerende vaardigheden

Leereenheid 8

Handboek: 'Strategie bij probleembehandeling' pag. 195 – 223
.van samenwerking naar zelfsturing.de meerstemmigheid van de persoon.stappen in een actieplan.de hulpverlener als trainer.afronding van de hulp

MODULE 6 (65 sbu)

Studieboek "Counselling een nieuw perspectief – ont-moeten, ont-dekken, ont-wikkelen",
Drs. Johan Boogaars/Ir. Erik van Hardeveld/Drs. Fenneke Woertman MA
Garant Antwerpen-Apeldoorn

Leerdoelen

1. Oriëntatie op counselling als vakgebied, waarbij de nadruk ligt op rol, kennis en vaardigheden;
2. Inzicht krijgen in de maatschappelijke context van counseling en de sterk veranderende situatie in het stelsel van geestelijke gezondheidszorg;
3. Aan de hand van analyse van het historisch perspectief, het huidige perspectief en het toekomstige perspectief duidelijkheid verwerven over counseling als maatschappelijke meerwaarde.

Na bestudering van Module 6 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over de wijze waarop de student zichzelf als counselor ziet in de veranderde samenleving. Hij gaat daarbij in op de vereiste kennis, vaardigheden en netwerken om succesvol te kunnen handelen als counselor anno 2018.

Leereenheid 1

Studieboek: 'Inleiding + Counselling: ontwikkeling van een vakgebied' pag. 13 – 47
*.historische ontwikkeling.definities.stromingen.methoden en
aandachtsgebieden.counselling t.o.v. psychotherapie, advisering
en coaching.counselling als proces*

Leereenheid 2

Studieboek: 'De context' pag. 50 – 99
*.counsellen in context.maatschappelijke context.de context van het
veranderende zorgstelsel.de context van de GGZ*

Leereenheid 3

Studieboek: 'De cliënt' pag. 101 – 114
.wanneer biedt counseling uitkomst?

Leereenheid 4

Studieboek: 'De counsellor' pag. 115 – 149
*.de counsellor als professional.beroepsvorming en maatschappelijke
legitimatie.onderwijs.de praktijk van de counsellor*

Leereenheid 5

Studieboek: 'Biedt counseling perspectief? – onderzoeken naar de effecten van counselling'
pag. 153 – 163
.de effecten van counseling.een tweetal onderzoeken in Nederland

Leereenheid 6

Studieboek: 'Een nieuw perspectief' pag. 165 – 177
*.de ontwikkeling, huidige stand en toekomst van het vakgebied.
een nieuwtoekomstperspectief in statements*

MODULE 7 (78 sbu)

Handboek "Transactionele Analyse", Ian Stewart & Vann Joines
SWP Amsterdam, ISBN 9066652039

Leerdoelen

1. Kennisnemen van het TA-model voor het verkrijgen van inzicht in de individuele persoonlijkheid, in intermenselijke verhoudingen en communicatie;
2. Inzicht verkrijgen in het gedrag van uzelf als beroepsbeoefenaar en in het gedrag van uw cliënt, met de mogelijkheid veranderingen in het gedrag aan te brengen;
3. Kennisnemen van de voornaamste geaccepteerde stromingen in de huidige theorie van de Transactionele Analyse (na de jaren zeventig).

Na bestudering van Module 7 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic. Maak hierbij een interview met een cliënt waarin TA tot uiting komt.

Leereenheid 1

Handboek: 'Inleiding in Transactionele Analyse' pag. 18 – 23
.wat is transactionale analyse?

Leereenheid 2

Handboek: 'Beschrijving van de persoonlijkheid; het model van ego-toestanden' pag. 26 – 68
.het model van ego-toestanden.functionele analyse van ego-toestanden.het structurele model van de tweede orde.het herkennen van ego-toestanden.structurele pathologie

Leereenheid 3

Handboek: 'Communiceren; transacties, strooks en tijdstructurering' pag. 70 – 103
.transacties.strooks.tijdstructurering

Leereenheid 4

Handboek: 'Het schrijven van ons eigen levensverhaal; levensscripts' pag. 106 – 168
.aard en oorsprong van het levensscript.hoe het script geleefd wordt.levensposities.scriptboodschappen en de scriptmatrix.injuncties en besluiten.het scriptproces.drivers en het miniscript

Leereenheid 5

Handboek: 'De wereld passend maken bij ons script; passiviteit' pag. 170 – 199
.miskenning.de miskeningmatrix.referentiekader en herdefiniëring.symbiose

Leereenheid 6

Handboek: 'Het rechtvaardigen van onze scriptovertuigingen; rackets en Spelen' pag. 202 – 248
.rackets en zegels.het racketsysteem.spelen en spelanalyse.waarom mensen Spelen spelen.hoe met Spelen om te gaan

Leereenheid 7

Handboek: 'Veranderen; Transactionele Analyse in de praktijk' pag. 250 – 278
.het gebruik van contracten in de Transactionele Analyse.doelen van verandering in de Transactionele Analyse.TA therapie.de Transactionele analyse in educatie en in organisaties.hoe de Transactionele Analyse zich heeft ontwikkeld

MODULE 8 (104 sbu)

Handboek "Deskundig hulpverleners" – een model, methoden en vaardigheden, Gerard Egan, Van Gorcum Assen, ISBN 9789023248293, 11e gewijzigde druk, 2012

Leerdoelen

1. Kennisnemen en inzicht verwerven van een hulpverleningsmodel middels welke cliënten leren problemen effectiever aan te pakken, hun mogelijkheden beter te ontwikkelen en kansen te benutten: daarbij komen drie fasen aan de orde 1] vaststellen en verhelderen van probleemsituaties 2] inventariseren van mogelijkheden en het stellen van doelen 3] actieplan ontwikkelen om de gestelde doelen te bereiken;
2. Ontwikkeling van probleemoplossend vermogen, het leren opsporen van mogelijkheden en het oefenen van interpersoonlijke communicatie;
3. Inzicht krijgen in een leidraad voor het initiëren en begeleiden van verandering en voor het omgaan met de complexe schaduwkanten van verandering, zoals organisatiecultuur en –beleid en weerstand tegen verandering.

Na bestudering van Module 8 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module interviewt de student zichzelf en neemt dit op in een film. In dit interview komt de eigen, onderbouwde visie van de student op hulpverleningsmodellen tot uiting.

Leereenheid 1

Handboek: 'Het fundament van effectieve hulpverlening' pag. 18 – 109
. *wat is hulpverlening?. de hulpverleningsrelatie. overzicht van het hulpverleningsmodel*

Leereenheid 2

Handboek: 'Fase I van het hulpverleningsproces en de bijbehorende therapeutische gespreksvaardigheden' pag. 110 – 178
. *samenwerken met cliënten en hen helpen om hun verhaal te doen. de communicatievaardigheden van de therapeutische dialoog: afstemmen en actief luisteren.*

Leereenheid 3

Handboek: 'Fase I van het hulpverleningsproces...' pag. 180 – 229
. *empatisch reageren: werken aan onderling begrip. de kunst van het doorvragen en samenvatten.*

Leereenheid 4

Handboek: 'Fase I van het hulpverleningsproces...' pag. 230 - 295
. *cliënten uitdagen en zichzelf laten uitdagen: van nieuwe perspectieven tot nieuw gedrag. wordt partner van cliënten in hun zoektocht naar waarde.*

Leereenheid 5

Handboek: 'De onderschatte dimensies van hulpverlening' pag. 296 - 377
. *Inleiding tot de Fasen II en III: beslissingen, doelen, resultaten en impact. Fase II: Het gewenste beeld – cliënten helpen een mooiere toekomst te ontwerpen en zich daarvoor in te zetten.*

Leereenheid 6

Handboek: 'De onderschatte dimensies van hulpverlening' pag. 378 – 448
. *Fase III: de weg vooruit – cliënten helpen plannen te ontwikkelen voor het bereiken van hun doelen. de actiepijl: zorgen dat het allemaal gebeurt.*

Noot: zie ook 'Oefeningen bij Deskundig Hulpverleners' een werkboek bij het Handboek 'Deskundig Hulpverleners'.

MODULE 9 (59 sbu)

Studieboek "Zinvol hulpverleners en begeleiden", Han Banning
Nelissen Soest, ISBN 9024414636, vanaf 2001

Leerdoelen

1. Verkenning van de betekenis van het begrip 'zin' en zijn vele verbintenissen;
2. Kennismaken van de structuur van het begrip 'zin' en een model dat handvatten biedt voor hulpverlening;
3. Het in kaart brengen van de zinproblematiek en de vijf varianten van opvattingen over 'zin';
4. Reflecteren op de houding van de professionele hulpverlener in zijn omgaan met anderen bij vragen rond zingeving.

Na bestudering van Module 9 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module interviewt de student één of meer personen die een levensbeschouwing vertegenwoordigen (priester, pastor, imam, humanistisch raadsman/-vrouw, boeddhistisch geïnspireerde counselor, etc.) over de verhouding tussen hulpverleners, counsellors enerzijds en levensbeschouwing anderzijds..

Leereenheid 1

Studieboek: 'Achtergronden', pag. 13 – 43 en pag. 169 – 171
.verkenning van het woord.de verborgen zinvraag.verhalen van zin en onzin.een bijna verloren dimensie

Leereenheid 2

Studieboek: 'Een model', pag. 47 – 89 en pag. 172 – 174
.wat is zin?.zinbeleving en levenskunst.een open horizon

Leereenheid 3

Studieboek: 'Typen van zin', pag. 93 – 143 en pag. 174 – 176
.inleiding tot een typologie van zin.het zakelijke,dynamische type.het fundamentele type.het rationele type.het emotionele type.het contingente type.een terugblik.de complexiteit van levensovertuigingen

Leereenheid 4

Studieboek: 'Consequenties voor de hulpverlening', pag. 147 – 167 en pag. 177 – 178
.de hulpverlener.de hulpverlening

MODULE 10 (62 sbu)

Studieboek: "Mindfulness en bevrijding van depressie", Mark Williams/John Teasdale/Zindel Segal/Jon Kabat-Zinn
Uitgeverij Nieuwezijds amsterdam, ISBN 9789057122491, editie 2007/2008

Leerdoelen

1. Inzicht verwerven in recente wetenschappelijke ontdekkingen met betrekking tot depressie en chronische somberheid;
2. Oefenen met meditatievormen (en ademhalingsoefeningen) waarin de laatste inzichten uit de moderne wetenschap en die uit de oude tradities die klinisch doelmatig zijn gebleken, worden gecombineerd met geneeskunde en psychologie;
3. Kennisnemen van de MBSR-methode (mindfulness-based stress reduction) en de toepassing bij stress, pijn, chronische ziekte, angst- en paniekstoornissen.

Na bestudering van Module 10 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module maakt de student een voorlichtingsfilmpje, waarin hij het belang van één of meer technieken uitlegt. Hij doet één of meer technieken voor en vertelt het effect van ieder van die technieken.

Leereenheid 1

Studieboek: 'De helende werking van bewustheid – het begin van vrijheid', pag. 29 -45
.de rol van emotie.stemming en geheugen.doe-modus.mindfulness: de kiem van bewustheid

Leereenheid 2

Studieboek: 'Mindfulness ontwikkelen', pag. 49 – 65
.bewust zijn.in het huidige moment leven.gedachten beschouwen als voorbijgaande mentale gebeurtenissen.de automatische piloot uitschakelen.dingen rechtstreeks ervaren.vorbij het gebruikelijke doel kijken.benaderen in plaats van vermijden.mindfulness bij routinebezigheden.de frisse lucht van bewustheid

Leereenheid 3

Studieboek: 'De adem – poort naar bewustheid', pag. 67 – 87
.de geest stabiliseren.de adem. bewust lopen.van onbewustheid naar bewustheid

Leereenheid 4

Studieboek: 'Een ander soort weten – de ruminatieve geest uit de weg gaan', pag. 89 – 105
.gewaarwording door rechtstreekse ervaring...in plaats van denken. de bodyscan.met bewuste aandacht ontwaken in de ochtend

Leereenheid 5

Studieboek: 'Opnieuw contact maken en vrienden worden met je gevoelens', pag. 109 – 149
.waarom we onze gevoelens negeren.nieuwe mogelijkheden aanboren.de muis in de doolhof.aandachtgerichte yoga.het uitbreiden van de aandacht rond de ademhaling.je eigen barometer aflezen.vertrouwen op lichaamsbewustzijn.de grens aftasten.moeilijke emoties transformeren.de weg van eerlijkheid en openheid

Leereenheid 6

Studieboek: 'Mindfulness in het dagelijks leven – een ademruimte nemen', pag. 169 – 192
.bewustheid en erkenning.de ademruimte gebruiken.keuzes die we kunnen maken na het nemen van een ademruimte.de vrijheid om te kiezen

MODULE 11 (69 sbu)

Handboek "Provocatief coachen", Jaap Hollander/Jeffrey Wijnberg
Kosmos-Z&K Uitgevers Utrecht, ISBN 9021599309, vanaf 2003 – 2^e druk

Leerdoelen

1. Kennisnemen van een vernieuwende aanpak (provocatief coachen) op basis van een gefundeerde theorie, praktische toepassingen en concrete oefeningen;
2. Cliënten in de coaching ertoe brengen, dat zij zelf nieuwe oplossingen vinden, realistischer tegen het leven aankijken, assertiever worden.

Na bestudering van Module 11 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic.

Leereenheid 1

Handboek: 'De provocatieve visie op mensen en de Farrellyfactoren I', pag. 9 – 71
.bouwstenen van de provocatieve stijl.wat de provocatieve coach voortdurend doet

Leereenheid 2

Handboek: 'Hoe de provocatieve coach op bepaalde gedragingen van de cliënt reageert en de Farrelly factoren II en III', pag. 72 – 135
.de provocatieve relatie.algemene provocatieve gereedschappen

Leereenheid 3

Handboek: 'De effectiviteit van provocatief coachen en de Farrellyfactoren IV en V', pag. 136 – 163
.provocatieve reacties op problemen.provocatieve reacties op het zelfbeeld

Leereenheid 4

Handboek: 'Strategische provocatieve zetten en de Farrellyfactoren VI en VII', pag. 164 – 193
.wat de provocatieve coach innerlijk doet

Leereenheid 5

Handboek: 'Provocatief coachen als de omgekeerde wereld en werkzame factoren', pag. 194 – 232

MODULE 12 (68 sbu)

Studieboek "Op weg naar spiritueel leiderschap – een levend leerproces", Ton Rijkers Nelissen Soest, ISBN 9024414849, vanaf 2001

Leerdoelen

1. Kennisnemen van inzichten en bouwstenen waarmee een onmiskenbaar eigen zienswijze over de mens en over leiderschap in organisaties ontwikkeld kan worden;
2. Inzicht verwerven in de processen van evolutie en ontwikkeling van de mens;
3. Reflecteren op transformaties naar spiritueel leven, leren, organiseren en leidinggeven.

Na bestudering van Module 12 wordt de student gevraagd 5 vragen te formuleren en deze te beantwoorden, waarbij de bestudeerde theorie wordt gecorreleerd aan de eigen praktijkervaring.

Na afronding van de module wordt een paper geschreven van 5 pagina's over een zelfgekozen topic.

Leereenheid 1

Studieboek: 'Inleiding en Evolutie', pag. 13 – 46

.energie en materie.scheppend beginsel.oorsprong en bestemming.universele principes.reflectie evolutie

Leereenheid 2

Studieboek: 'Mensontwikkeling', pag. 47 – 77

.opbouw van de mens.energiecentra.invloedsfactoren.gedrag van de mens.concept evolutiemodel.reflectie mensontwikkeling

Leereenheid 3

Studieboek: 'Toetsing', pag. 79 – 110

.mens en levensfasen.leren en leerniveau.mensbeeld en organisatievermogen.motivatie, leiderschap en teamrollen.werking vergelijkingsschema.reflectie vergelijkingen

Leereenheid 4

Studieboek: 'Transformatie', pag. 111 – 166

.spiritualiteit.intenties en wegen.spiritueel leven.spiritueel leren.spiritueel organiseren.spiritueel leidinggeven.spiritueel competent leiderschap. reflectie spiritualiteit

Leereenheid 5

Studieboek: 'Toepassing en Reflectie', pag. 167 – 219

.opbouw van de organisatie.organisatiediagnose.leiderschapsdiagnose. spirituele leiderschapsontwikkeling.opleidingsthema's spiritualiteit.ontwikkeling spiritueel bewustzijn.reflectie toepassing. de volgorde der dingen.reflectie

Als naslagwerk bij alle Modules kan gebruik worden gemaakt van het "Encyclopedisch Woordenboek van de Psychologie", Drs. Piet van der Ploeg, Garant Antwerpen/Apeldoorn, ISBN 9789044118483, 2007 (verplicht)

Scriptie:

Het studieprogramma wordt afgesloten met een scriptie (150 sbu).

Voorwaarden:

- A. de scriptie is gebaseerd op de beschrijving en analyse van een door de student gekozen thema.
- B. de structuur van de scriptie:
  - uitgewerkt op A-4 formaat
  - regelspatie 1 ½
  - voorzijde: titel onderwerp, naam van de universiteit
  - eerste pagina: titel onderwerp, naam universiteit, docent en student, plaats en jaar
  - voorwoord, introductie
  - inhoudsopgave met paginering
  - inhoud ca. 25 pagina's
  - conclusie
  - literatuurlijst

Slotopmerkingen:

- 1. Contacturen:

Per module worden vragen/antwoorden en papers uitgewerkt. De (interactieve) e-mailbegeleiding door de tutor/docent vormt een onderdeel van de gestelde studiebelastinguren. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van telefonische/skype ondersteuning. Deze ondersteuning omvat persoonlijke coaching door uw docent. Indien noodzakelijk behoort een persoonlijk, face to face gesprek tot de mogelijkheden.
- 2. Casuïstiek:

In de inleiding bij dit studieprogramma en bij de vragen wordt gesproken over de samenhang tussen theorie en eigen-praktijkervaring. Hierbij wordt ruimte geboden voor casuïstiek. Deze focus kan ook gericht worden op het zelfgekozen topic in de papers.
- 3. Responsiecolleges:

Bij voldoende belangstelling kunnen er periodiek responsiecolleges worden georganiseerd. Dit houdt in, dat er uitsluitend op vragen wordt gereageerd die tijdens de studie zijn opgekomen.
- 4. Scriptie:

De scriptie wordt beoordeeld door de tutor/docent en de DUC-supervisor. Daarnaast wordt de scriptie, indien nodig, voorgelegd aan een onafhankelijke deskundige. Na de beoordeling wordt tijdens een eindgesprek met de student de scriptie nog geëvalueerd (kosten Euro 50,=)